

**Průvodce rozvodem a úpravou poměrů nezletilého
dítěte pro občany Ukrajiny žijící v Praze**

**Розірвання шлюбу та врегулювання відносин щодо
неповнолітньої дитини громадян України, які
проживають у Празі**

ČESKÝ
HELSINSKÝ
VÝBOR

RESPEKT
K PŘIROZENÝM PRÁVŮM
ČLOVĚKA

rizak

advokátní kancelář

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Popis faktických okolností případu:

Občan Ukrajiny pobývá na území České republiky s manželkou, občankou Ukrajiny, a svojí nezletilou dcerou, která je rovněž občankou Ukrajiny. Na území České republiky mají všichni povolen dlouhodobý pobyt (tzn. biometrický průkaz, jedná se o pobyt delší než 90 dnů).

Z důvodu přetrvávajících konfliktů a nedorozumění se manžel rozhodl, že se chce rozvést. Manželka názor manžela nesdílí a odmítá podat společný návrh na rozvod manželství, a s tím související uzavření dohod o úpravě poměru nezletilé dcery a vypořádání SJM.

Místo posledního společného bydliště manželů a dítěte je Praha 9, ČR.

Dotaz: Může manžel podat návrh na rozvod bez součinnosti manželky, která odmítá podepsat a podat společný návrh na rozvod?

Odpověď: Ano, může. V tomto případě může manžel sepsat návrh na rozvod manželství a podat tento návrh i bez souhlasu manželky, není nutné podání společného návrhu na rozvod manželství.

Jaky je postup manžela v tomto případě:

- sepsat návrh na rozvod, nebo vyhledat právní pomoc k sepsání návrhu, aby obsahoval zákonem stanovené povinné náležitosti.

Vzor návrhu na rozvod lze vyhledat na stránkách MS ČR:

justice.cz: <https://msp.gov.cz/documents/43129/1960014/N%C3%A1vrh+na+rozvod+man%C5%BEelstv%C3%AD.doc/eb9026c9-98e4-4325-abd8-a9618452b463>

- sepsat návrh na úpravu poměru nezletilého dítěte po dobu před rozvodem a/ nebo po rozvodu

Опис фактичних обставин справи:

Громадянин України проживає на території Чеської Республіки з дружиною, громадянкою України, та своєю неповнолітньою дочкою, яка також є громадянкою України.

На території Чеської Республіки всі члени сім'ї мають дозвіл на довгострокове проживання (тобто біометричну картку, це дозвіл на проживання більше 90 днів).

Через постійні конфлікти та непорозуміння чоловік вирішив, що хоче розлучитися. Дружина не поділяє думку чоловіка і відмовляється подати спільну заяву про розірвання шлюбу та укласти угоди про регулювання відносин щодо неповнолітньої дочки та поділу спільного майна подружжя.

Місце останнього спільного проживання подружжя та дитини - Прага 9, Чеська республіка.

Питання: Чи може чоловік подати заяву про розірвання шлюбу без згоди дружини, яка відмовляється підписати та подати спільну заяву про розірвання шлюбу?

Відповідь: Так, може. У цьому випадку чоловік може скласти позовну заяву про розірвання шлюбу та подати позовну заяву про розірвання шлюбу в суд без згоди дружини, не потрібно подавати спільну заяву про розірвання шлюбу.

Який порядок дій чоловіка в цьому випадку:

- скласти позовну заяву про розірвання шлюбу або звернутися за правовою допомогою для складання позовної заяви, щоб вона містила обов'язкові положення, встановлені законом.

Зразок позовної заяви про розірвання шлюбу можна знайти на сайті Міністерства юстиції Чеської республіки: justice.cz: <https://msp.gov.cz/documents/43129/1960014/N%C3%A1vrh+na+rozvod+man%C5%BEelstv%C3%AD.doc/eb9026c9-98e4-4325-abd8-a9618452b463>

- скласти позовну заяву на регулювання відносин з неповнолітньою дитиною на

період до розлучення та/або після розлучення

Zde je nutné, aby rodič, který tento návrh podává, již měl promyšlený návrh, jak by měl fungovat kontakt s dítětem po dobu ne jenom před, ale hlavně po rozvodu manželství. Je možné poradit se s orgánem sociálně právní ochrany dětí (tzv. OSPOD), který působí v okrese bydliště nezletilé a posledního bydliště manželů.

Тут необхідно, щоб батько, який подає цю заяву, вже мав продуману пропозицію, як має відбуватися контакт з дитиною не тільки до, але й після розлучення. Можна проконсультуватися з органом соціально-правового захисту дітей (так званий ОСПОД), який діє в районі проживання неповнолітньої та останнього місця проживання подружжя.

Dotaz: Kam podat návrhy?

Odpověď: Pro podání návrhu na rozvod manželství a návrhu na úpravu poměrů nezletilého dítěte je příslušný jak soud ukrajinský, tak i český. Pokud se manžel rozhodne podat návrh na rozvod v ČR, bude český soud příslušný rovněž k rozhodnutí o úpravě poměrů nezletilého dítěte.

Питання: Куди подавати позовні заяви?

Відповідь: Для подання заяви про розірвання шлюбу та заяви на регулювання відносин щодо неповнолітньої дитини компетентний як український, так і чеський суд. Якщо чоловік вирішить подати заяву про розірвання шлюбу в Чеській республіці, чеський суд також буде компетентний для вирішення питання регулювання відносин щодо неповнолітньої дитини.

Dle čl. 30 odst. 3 smlouvy o právní pomoci platí, jestliže v době podání návrhu na rozvod oba manželé mají státní občanství jedné smluvní strany (v posuzovaném případě UKR) a bydliště na území druhé smluvní strany (v posuzovaném případě ČR), je dána pravomoc justičním orgánům obou smluvních stran (možnost podat návrh u soudu na Ukrajině nebo v ČR), které při rozhodování použijí hmotné právo té smluvní strany, jejímiž občany manželé jsou. Dle čl. 30 odst. 5 smlouvy o právní pomoci soud, který má pravomoc k řízení o rozvod manželství rodičů nezletilých dětí, má pravomoc i k řízení o výchově a výživě jejich nezletilých dětí.

Згідно з ст. 30 абзац 3 договору про правову допомогу, якщо на момент подання заяви про розірвання шлюбу обидва подружжя мають громадянство однієї договірної сторони (в даному випадку України) і проживають на території іншої договірної сторони (в даному випадку Чеська республіка), компетенція надається судовим органам обох договірних сторін (можливість подати заяву до суду в Україні або в Чеській республіці), які при прийнятті рішення застосовують матеріальне право тієї договірної сторони, громадянами якої є подружжя. Згідно з ст. 30 абзац 5 договору про правову допомогу, суд, який є компетентним для розгляду справи про розірвання шлюбу батьків неповнолітніх дітей, є компетентним також для розгляду справи про виховання та становлення аліментів щодо неповнолітніх дітей.

V posuzovaném případě bych zvolila soud ČR, a to konkrétně Obvodní soud pro Prahu 9, který bude rozhodovat i o otázce úpravy poměru nezletilé a určení výživného.

У даному випадку був обраний суд ЧР, а саме Районний суд Праги 9, який також буде вирішувати питання регулювання відносин з неповнолітньою дитиною та призначення аліментів.

Dotaz: Jak se stanoví výše výživného?

Odpověď: Soud určí výši výživného a to dle práva ČR, neboť v posuzovaném případě má nezletilá pobyt na území ČR. Pokud rodiče se nedohodnou na výši výživného, výši výživného určí soud dle své úvahy. Při rozhodování o výši výživného soud může použít Doporučující tabulku výživného Ministerstva spravedlnosti ČR, viz <https://vyzivne.justice.cz/>

Dle čl 34 odst. 1 smlouvy o právní pomoci, vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi se řídí právním řádem smluvní strany, na jejímž území má oprávněná osoba bydliště. To znamená, v posuzovaném případě dle právního řádu ČR.

Soud v ČR nejdříve rozhodne o návrhu o úpravě poměrů nezletilého dítěte. To znamená, že do doby než soud vydá rozsudek, předmětem kterého je úprava poměrů nezletilého dítěte včetně určení vyživovací povinnosti, soud nerozvede manželství občanů Ukrajiny, kteří pobývají na území ČR, a kde byl podán návrh na rozvod.

V roce 2025 nabude účinností novela občanského zákoníku, kdy v případě rozvodu dohodou soud rozhodne o rozvodu, péči o děti a výživném v rámci jednoho procesu.

Stejně postavení účastníka řízení jako rodiče má v soudním řízení o úpravě poměrů nezletilého dítěte Orgán sociálně - právní ochrany dětí, který je ustanovený soudem. Jedná se o obdobný orgán, který působí na Ukrajině, a to Orgán opatrovnictví a péče o nezletilé.

Novela občanského zákoníku ČR která nabude účinnosti v 2025 v případě nesporného rozvodu a dosažení dohody o úpravě poměru dítěte by měla umožnit, aby OSPOD nebyl zapojený do soudního řízení.

Питання: Як визначається розмір аліментів?

Відповідь: Суд визначає розмір аліментів відповідно до права Чеської республіки, оскільки в даному випадку неповнолітня проживає на території Чеської республіки. Якщо батьки не домовляться про розмір аліментів, розмір аліментів визначає суд на свій розсуд. При прийнятті рішення про розмір аліментів суд може використовувати Рекомендаційну таблицю щодо встановлення розміру аліментів Міністерства юстиції Чеської республіки, за посиланням <https://vyzivne.justice.cz/>

Згідно з ст. 34 абзац 1 договору про правову допомогу, обов'язок утримання між батьками та дітьми регулюється законодавством тієї договірної сторони, на території якої проживає особа, яка має право на утримання. Це означає, що в даному випадку це буде законодавство Чеської республіки.

Суд у Чеській республіці спочатку розглядає та приймає рішення щодо заяви з регулювання відносин з неповнолітньою дитиною включно аліментів. Це означає, що до моменту винесення судом рішення, предметом якого є регулювання відносин з неповнолітньою дитиною, включаючи обов'язок утримання між батьками та дітьми, суд не розлучить подружжя громадян України, які проживають на території Чеської республіки де була подана позовна заява про розірвання шлюбу.

Згідно новели цивільного кодексу Чеської республіки яка б мала діяти з 2025 року, у випадку розірвання шлюбу угодою сторін суд зможе розглянути питання врегулювання відносин з неповнолітньою дитиною включно аліментів та розлучення подружжя в рамках одного судового процесу.

Таке ж процесуальне становище як і батьки неповнолітнього в судовому процесі про регулювання відносин з неповнолітньою має чеський **Орган опіки та піклування**, який призначається судом. Це аналогічний орган, який діє в Україні.

Згідно новели цивільного кодексу Чеської республіки яка б мала діяти з 2025 року, у випадку розірвання шлюбу угодою сторін суд зможе розглянути питання врегулювання відносин з неповнолітньою дитиною

Před prvním soudním jednáním zpravidla OSPOD vyzve rodiče na společné jednání za účelem dosažení dohody. Pokud rodiče se dohodnou o tom jak bude probíhat péče o dítě po dobu po rozvodu, soud dohodu rodičů schválí svým rozhodnutím společně s určením výši výživného.

Jsou dvě základní formy péče o nezletilé dítě po dobu po rozvodu:

1. střídavá péče rodičů o dítě,
2. společná péče rodičů o děti, při které se oba rodiče podílejí stejným dílem
3. svěřením dítěte do péče jednoho z rodičů.

Poté, co soud upraví poměry nezletilého dítěte, rozhodne o samotném rozvodu manželství.

Dotaz: Je nutné rozdělit SJM již před rozvedem? Rozvedou nás v případě, že nemáme vypořádané SJM?

Odpověď: Soud rozvede manželství i bez vypořádání společného jmění manželů, přičemž tato otázka se bude řešit po rozvodu v režimu zvláštního návrhu soudu o vypořádání SJM.

Dotaz: Bude soud ČR rozhodovat o rozvodu dle českého práva?

Odpověď: Ne, dle práva Ukrajiny ve smyslu ustanovení čl. 30 odst. 1 smlouvy o právní pomoci,

включно аліментів та розлучення подружжя в рамках одного судового процесу.

Перед першим судовим засіданням Орган опіки та піклування зазвичай запрошує батьків на спільну зустріч з метою досягнення угоди щодо **визначення місця проживання дитини після розлучення і встановлення аліментних зобов'язань**. Якщо батьки домовляться про те, як буде здійснюватися догляд за дитиною після розлучення, суд затвердить угоду батьків своїм рішенням разом з визначенням розміру аліментів.

Існують наступні форми участі батьків, які проживають окремо у вихованні дитини:

1. **спільна опіка** батьків над дітьми, при якій обидва батьки беруть рівну по обсягу у часі участь у вихованні дитини після розлучення (50% на 50%);
2. **почергова** опіка батьків над дитиною, є різна за обсягом у часі (наприклад, 40 % на 60 %)
3. **виключна** опіка зі збереженням права другого з батьків на спілкування з дитиною та права на участь в її вихованні.

Після того, як суд вирішить питання про визначення місця проживання дитини після розлучення і встановлення аліментних зобов'язань, тоді суд ухвалить рішення про розірвання шлюбу.

Питання: Чи потрібно розділити спільне майно подружжя до розірвання шлюбу? Чи розлучать нас, якщо ми не врегулювали питання про поділ майна подружжя?

Відповідь: Суд розлучить подружжя навіть без врегулювання питання про поділ майна подружжя, причому це питання буде вирішуватися після розлучення в рамках судової справи за окремою позовною заявою до суду про поділ майна подружжя.

Питання: Чи буде суд Чеської республіки ухвалювати рішення про розлучення за чеським правом?

Відповідь: Ні, за правом України відповідно до ст. 30 п. 1 договору про правову допомогу,

kdy se rozvod manželství řídí právním řádem smluvní strany, jejímiž občany jsou manželé v době zahájení řízení.

Dle platné právní úpravy Ukrajiny v případech, kdy se z manželství narodilo dítě návrh na rozvod se podává výlučně soudu, který má výlučnou pravomoc rozhodnout o rozvodu manželství. Pokud oboje manželé souhlasí s rozvodem tak podají soudu společný návrh na rozvod manželství a k němu připojí dohodu o úpravě poměru nezletilého dítěte.

V případě, kdy se z manželství nenarodili děti, tak o rozvodu manželství rozhodne matriční úřad. Na území ČR k přijetí rozhodnutí o rozvodu manželů občanů Ukrajiny je však dána výlučná kompetence soudu.

Dotaz: Jaký dokument o tom, že jsem rozvedený, obdržím?

Odpověď: Rozsudek o rozvodu manželství vydaný soudem ČR.

Poté, co manžel obdrží rozsudek soudu, je nutné se dostavit na informační oddělení soudu a požádat o vyznačení doložky plné moci.

Následně je nutné do 3 pracovních dnů předložit rozsudek o rozvodu manželství Ministerstvu vnitra ČR a tímto splnit informační povinnost - hlášení změny osobního stavu.

Projekt je realizován s podporou Hlavního města Prahy.

RESPEKT
K PŘIROZENÝM PRÁVŮM
ČLOVĚKA

у справах про розірвання шлюбу застосовується законодавство договірної сторони, громадянами якої є подружжя на час подачі заяви про розлучення.

Відповідно до чинного законодавства України, у випадках, коли в шлюбі народилася дитина, заява про розлучення подається виключно до суду, який має виключну компетенцію ухвалювати рішення про розлучення. Якщо обидва з подружжя згодні на розлучення, вони подають до суду спільну заяву про розірвання шлюбу та додають до неї нотаріально посвідчену угоду про визначення місця проживання дитини.

У випадку, коли в шлюбі не народилися діти або ж діти досягли повноліття, рішення про розлучення може ухвалити і Орган реєстрації актів громадянського стану. У Чеській республіці тільки суд може ухвалити рішення про розірвання шлюбу.

Питання: Який документ я отримаю про те, що я розлучений?

Відповідь: Рішення про розірвання шлюбу видане судом Чеської республіки.

Після розлучення кожен із колишнього подружжя має право прийти до суду, де на його примірнику рішення про розлучення буде проставлено **відмітку** про набрання рішенням законної сили.

Кожен із колишнього подружжя має обов'язок протягом 3 робочих днів подати рішення про розлучення з відміткою про набрання рішенням законної сили до **Міністерства внутрішніх справ Чеської республіки (територіальні відділення за місцем проживання)**. Це необхідно для виконання обов'язку повідомлення про зміну особистого стану іноземця.

Проект реалізується за підтримки Головного міста Праги.

rizak
advokátní kancelář

